

EDITORIAL

Ad-adda a pagil-ayaben ti armado a pananglaban iti terorismo ti estado

Iti sango ti awan-sarday a terorismo dagiti armado a gamat ti rehimen a US-Marcos ken nakaro a panangidadanes ken panangranggas iti masa nga anakling-et, ad-adda a dumagdagsen ti rebbengen ti New People's Army (NPA) ken amin a rebolusyonaryo a pwersa a lumaban tapno salakniban dagiti karbengan ken pagimbagan ti umili a Pilipino.

Iti kaanoman, sibubukel ti panggeddeng ti umili ken dagiti Nalab-baga a mannakigubat da a nairut a petpetan ti paltog ken natibker nga iyabante ti armado a pannakidangadang, kas kangrunaan a porma iti panaglaban ti umili iti pasista, asoaso ken parigat nga agturturay a reaksyunaryo a rehimen. Ammo da a nu saan a makiranget ti umili kakyog ti hukbo da, awan ti manglap-ped iti manangidadanes ken manag-gundaway nga apo't daga, dakkal a burgesya komprador ken dagiti kasosyo da a gangannaet a kapitalista iti pananglabsing iti interes ti masa,

iti panangagaw iti pagbiagan da, pananggamrud iti kinabaknang ti pagilian ken panangdadael iti aglawlaw.

Pinullo a bilyon a piso ti busbus-bosen ti rehimen US-Marcos iti agtultuloy nga ambisyoso a kampanya ti armado a pananglipit ngem awan mamaayna a panggep a parmeken ti hukbo ti umili ken rippuogen ti panaglaban da. Karanggasan ti armado a pananglipit nu sadino nga agresibo a sumsumrek ken aggamgam ti daga ken aggamrud dagiti plantasyon ken operasyon iti minas, dagiti proyekto nga ekoturismo, enerhiya, panangipatakder kadagiti dam ken dadduma

pay nga imprastruktura kakumplot dagiti burukrata kapitalista ken opisyal militar. Kadagitoy a lugar, ag-susumbangir dagiti panagmasaker, ekstra-hudisyal a panagpapatay, panagtortur, nalimed a panagibalud, panaghamlet, panagblokeyo iti taraon, panagitinnag ti bomba ken panagkanyon.

Iti sango ti todo a kinandangkes ti rehimen US-Marcos, nalaus ti tarigagay ti sangapagilian a Pilipino a mangiyaramid ti kontra-opensiba kadagiti armado a gamat da Marcos ken Duterte kas pamay-an tapno magun-od ti hustisya iti rinibribo a biktima ti pasista a terorismo ti estado. Isu nga immaweng ti palakpak ti masa aglalo dagiti masa a biktima ti AFP, kasaruno ti panagbettak ti naballigi a taktikal nga opensiba ti NPA iti nadumaduma a paset ti pa-

gilian.

Idiay Quezon, dakkel a danog iti AFP ti naballigi a taktikal nga opensiba ti NPA idiay Tagkawayan, Quezon idi agsapa ti Setyembre 1. Lima a riple nga M16 ti nakumpiskar ken saan a nababbaba ngem lima a pasista a tropa ti 85th IB ken paramilitar a CAFGU ti napapatay idi tambangan isuda ti maysa a yunit ti NPA.

Sumagmamano a lawas sakbay daytoy, idi Agosto 9, naballigi a tinambangan ti NPA ti lugan ti Philippine National Police (PNP) idiay Calatrava, Negros Occidental nu sadino a nasamsam ti tallo a riple nga awtomatik ken natay ti maysa a tropa a pangkombat ti pulis. Iti daydi met la nga aldaw, naballigi a tinambangan ti NPA idiay Uson, Masbate, dagiti paramilitar nga agiwarwaras ti terorismo kagiddan ti panangpalawa ti operasyon iti panagminas iti prubinsya.

Idiay Sultan Kudarat, prubinsya iti Far South Mindanao, saan a bumaba iti 22 tropa iti uneg ti 37th IB ti napapatay iti nagsasaruno nga uppat a taktikal nga opensiba ti NPA itay Hunyo ken Hulyo. Dagitoy a taktikal nga opensiba ket kas sungbat iti brutal a todo-larga nga opensiba nga inwayat iti prubinsya ti saan a nababbaba ngem uppat a batalyon iti

uneg ti 6th ID.

Ipakpakita dagitoy a balligi nga iti taktikal a tukad ket agtaltalinaed a superyor dagiti yunit gerilya ti BHB kontra kadagiti armado a puersa ti kabusor. Dagitoy ket gapu kangrunaan, iti nauneg ken nalawa a suporta ti masa ken ti kinasirib da iti kaammuan iti tereyn. Inusar dagiti yunit ti NPA ti taktika ti panangikonsentra ti dakdakkal a puersa laban iti nasinasina ken nakapapsut a puersa ti kabusor. Daytoy ti kombinasyon ti nalimed ken naulimek a panagwaras ken panagakar-akar dagiti yunit ti NPA tapno maliklikan ti dakdakkal a puersa ti kabusor, pagtalinaeden daytoy a bulsek ken tuleng, ken dumandanog iti angin.

Ipakpakita amin dagitoy ti determinasyon ti NPA a salakniban ti pagimbagan ti masa ken labanan ti pasista a kinaranggas ti rehimen US-Marcos ken panpaneknekan nga inuulbod ti paduyakyak daytoy a "dandanin a maparmek" ti armado a panaglapan ti umili. Iti usto a panangidaulo ti Partido, agtaltalinaed a natibker ti pangngeddeng ti hukbo ti umili nga agpursigi iti dana ti naunday a gubat ti umili ken iyabante ti gerilya a pannakigubat basar iti nalawa ken nauneg a suporta ti masa.

Silsilawan dagitoy a balligi ti dana ti ad-adda pay a panagabante ti

rebolusyonaryo nga armado a panakidangang. Ipapaayan daytoy ti inspirasyon ti umili ken amin a rebolusyonaryo a puersa nangruna dagiti mangmanged ken agtutubo nga intelektwal nga agturong iti kaawayan ken dalyasaten ti narigat a dana ti armado a pannakidangang.

Rumbeng a batogan dagitoy a balligi. Iti panangidaulo ti Partido, rumbeng a mangbukel amin a kumand ti NPA iti nadumaduma a beneg ti pagilian ti plano tapno mangiwayat ti kabaelan nga ipagballigi wenno dadakkal a taktikal nga opensiba tapno tungpaen ken paset-paset a parmeken ti kabusor, ken alaen dagiti armas daytoy tapno armasen ti umad-adu a bilang dagiti baro a Nalabaga a mannakigubat ti NPA. Aduan a patignayen ken armasen ti masa a mannalon ken idur-as ti nasaknap a gerilya a pannakigubat tapno likmuten ti kabusor iti gumilgil-ayab nga apoy ti gubat ti umili.

Agtultuloy nga agani ti balligi ti NPA iti panangiwayat kadagiti taktikal nga opensiba gaputa agtultuloy a lumawlaw ken umun-uneg ti silpo ti hukbo ken masa a mannalon. Napinget nga padpadur-asen dagiti pannakidangang a masa para iti pudno a reporma iti daga aglalo iti sango ti nasaknap a panaggamrud ken armado a pananglipit. Rumbeng nga ibangon dagiti sangay ti Partido iti kaaduan a lugar tapno agserbi a duri ken dadaulo ti masa. Naan-anay a papigsaen dagiti organisasyon masa dagiti mannalon, agtutubo ken kababaihan, tapno reppetent ti pigsa ti puersa ken ibangon ti pundasyon ti baro a demokratiko a gobyerno ti umili.

Iti panangidaulo ti Partido, determinado ti NPA ken amin a rebolusyonaryo a puersa nga agtultuloy nga iyabante ti armado a pannakidangang Iti intero a pagilian ken ingga't kabaelan nga agpursigi iti dana ti gubat ti umili tapno labanan ken paayen ti kampanya ti pasista a terorismo ti rehimen nga US-Marcos ken tapno gun-oden ti tari-gagay a hustisya iti gimong ken nailian a wayaway.

 <p>Tawen LIV No. 17 Setyembre 7, 2023</p> <p>Ti Ang Bayan ket maipabpablaak iti lenggwahe a Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray ken Ingles. Agawawat ti Ang Bayan kadagiti kontribusyon nga artikulo ken damdamag. Maallukoy met dagiti agbasbasa nga agidanun kadagiti dillaw ken rekomendasyon para iti panagdur-as ti pagiwarnak tayo.</p>	<h2 style="text-decoration: underline;">Linaon</h2> <p>Editorial: Ad-adda a pagil-ayaben ti armado a panaglapan iti terorismo ti estado 1</p> <p>5 M16, nasamsam ti NPA-Quezon 3</p> <p>4 nga opensiba, nairusuat iti Sultan Kudarat 4</p> <p>Mangsuporta iti rebolusyonaryo iti Pilipinas 5</p> <p>Internasyunal nga Aldaw dagiti Desaparesido 5</p> <p>Mga protesta 5</p> <p>Sangapulo a tawen a panagdidigra ti MBLT-4 6</p> <p>Sadinno ti napanan ti pondo ti NTF-Elcac? 7</p> <p>Anomalya iti eleksyon 2022, mapapaimbestigaran 8</p> <p>Panaglablabes ni Sara Duterte, natubngar 9</p> <p>3, minasaker ti 2nd IB iti Masbate 10</p> <p>Iti ababa a sarita 10</p> <p><i>Tiempo muerto</i> iti tengnga ti implasyon 10</p>
<p>Ti Ang Bayan ket ipabpablaak ti Komite Sentral ti Partido Komunista ng Pilipinas dua a daras iti tunggal bulan</p>	
 ang.bayan@cpp.ph	

5 M16, nasamsam ti NPA-Quezon

Nasamsam ti New People's Army (NPA)-Quezon (Apolonio Mendoza Command) ti lima nga M16 a riple, bala ken dadduma pay a ramit militar iti nairusuat nga ambush kontra iti yunit ti 85th IB ken CAFGU sadiay Sityo Pag-asa, Barangay Mapulot, Tagkawayan, Quezon idi Setyembre 1. Lima a soldado ti napapatay bayat nga uppat ti nakumpirma a nasugatan.

Dagiti soldado ket naituding nga agrekorida iti aglaw-law ti kampoda idi tinambangan dagiti Nalabaga a mannakigubat. Napasamak ti tambang 500 a metro manipud iti detasmentda.

Basar iti report ti NPA-Quezon, nangaramat dagiti mannakigubat iti command-detonated explosive (CDX) a nairanta a pinabettak laban kadagiti soldado. Maisupadi daytoy iti inpablaak dagiti soldado ken pulis a birtak ti bomba idi "nabaddekan" dagiti agop-operasyon a tropa ti 85th IB.

Segun kenni Ka Cleo del Mundo, tagapagsarita ti NPA-Quezon, daytoy nga armado nga aksyon ket "mangpapiaksa ti hustisya para iti amin a biktima ti 85th IB."

Innayon na pay, ti opensiba ket "para kadagiti patpagan tayo a masa a nangsagrang ti toryur, pananglipit ken panangpapatay dagiti berdugo a solda-

Larawan mula sa Apolonio Mendoza Command

do iti sidong ti rehimen ti US-Duterte ken agtultuloy iti agdama a rehimen ti US-Marcos II."

Mapattapatta nga umabot ti 20,000 a kaso ti panaglalsing ti karbengan tao babaen iti Focused Military Operation ti AFP kadagiti komunidad ti Quezon sipud pay idi rehimen ni Duterte. AB

Uppat nga opensiba, nairusuat kontra- FMO iti Sultan Kudarat

Saan a bumaba iti 22 a soldado ti 37th IB ti napapatay iti agsasaruno nga opensiba nga inrusuat ti New People's Army (NPA) iti kontra-kampania daytoy laban iti *focused military operation* (FMO) ti 6th ID sadiay Kalamansig, Sultan Kudarat. Nasurok dua a bulanen ti kadakkel-dibisyon nga operasyon a nangrugi manipud idi Hunyo 15. Malaksid iti 37th IB, karaman kadagiti operasyon ti yunit ti 57th IB, 7th IB ken tropa ti Special Forces Battalion.

Saan met a bumaba iti 18 ti nasugatan kadagitoy a taktikal nga opensiba a nairusuat iti nagbaetan ti Hunyo 17 ken Hulyo 26.

Idi Hunyo 17, pinaputokan ti NPA-Sultan Kudarat ti maysa a kolum ti 37th IB sadiay Sityo 30, Barangay Hinalaan. Kabigatanna, pinaputokan dagiti Nalabaga a mannakigubat ti sabali pay a yunit ti 37th IB iti kabanbantayan a paset ti nasao met laeng a barangay. Lima ti dagup dagiti napapatay a soldado bayat a walo ti sugatan iti nagsasaruno nga aksyon opensiba.

Inambus met ti NPA ti agop-operasyon a yunit ti 37th IB sadiay Barangay Datu Wasay idi Hunyo 19. Nagpaut laeng iti 15 a minuto ti panangraut dagiti nalabaga a manna-

kigubat ngem gapu iti buteng ken pannakakigtot ket nagpaputok iti dua nga oras dagiti agmauyong a soldado. Basar iti naala nga ulat, agarup pito a soldado ti natay ken 10 ti nasugatan.

Idi Hulyo 9, nangisayangkat dagiti Nalabaga a mannakigubat iti operasyon a harass kontra iti tallo a kolum dagiti soldado nga ag-operasyon sadiay Sityo Sorong, Barangay Hinalaan. Gapu iti nakaro a buteng dagiti soldado, awan sarday nagpaputok da iti las-ud ti tallo nga oras. Saan met a bumaba iti 17 a bala ti kanyon ti inbulos ti AFP.

Iti ulat dagiti umili, mapattapatta a saan a bumaba iti 10 a soldado ti natay iti daytoy nga operasyon ti NPA. Naipan ti bangkay da-

giti soldado iti sentro ti barangay no sadinno a nakakampo ti agop-operasyon a tropa ti 37th IB. Basar iti report, inlimed ti yunit a napasamak ti mis-engkwentro iti intar da iti kangitingitan ti pinnutok a nakaigapuan ti ipapatay dagiti bukod da a tropa. Tapno makontrol ti impormasyon ken agiwaras ti buteng, tallo a komunidad ti hinamlet dagiti soldado nu sadinno a pinawilan da dagiti residente a rumuar. Nakaro nga inapektaran daytoy ti pagbiagan dagiti mannalon iti nasao a lugar.

Kabayatanna, pinaay ti NPA ti gandat a panangraut dagiti soldado iti temporaryo a kampo da sadiay Barangay Batang-Baglas, Palimbang idi Hulyo 26. Nakamaniobra dagiti Nalabaga a mannakigubat ken nakaitunda iti pannakandangran kadagiti rumaraut a kabusor. Saan a bumaba iti pito a soldado ti natay ken 10 ti nasugatan. Kabayatanna, walo a mannakigubat ti NPA ti nagsagaba iti menor dunor iti insidente. AB

Dagiti protesta a mangsuporta iti rebolusyonaryo a tignay iti Pilipinas, nairussuat

NAISAYANGKAT IDI AGOSTO 26 iti Europa, Canada ken US dagiti tignay ken aktibidad a kas suporta iti tignay para iti nailian a pannakawayawaya ti Pilipinas. Ti Sangalubungan nga Aldaw ti Panagtignay ket indauluan ti Friends of the Filipino People in Struggle (FFPS), maysa nga internasyunal a grupo dagiti gangannaet a mangsupuporta iti nailian demokratiko a tignay iti Pilipinas.

Adda dagiti aksyon idia Utrecht, The Netherlands, Vancouver ken Toronto idia Canada, pito a syudad idia Alemanya a pakairamanan ti Memmingen, Leipzig, Regensburg, Rostock ken Ulm, Basel idia Switzerland, Madrid ken Valencia idia Espanya, ken Oregon ken Washington idia US.

Iti panagtignay iti The Netherlands, indepensa ti Revolutionaire Eenheid, maysa kadagiti organisasyon a kameng ti FFPS a nakabase iti pagilian, ti rebolusyonaryo a tignay iti Pilipinas kontra iti panangawag ditoy ti reaksyunaryo nga estado ti Pilipinas ken US kas "terorista."

Kuna daytoy, saan a terorismo ti panangpili ti umili a Pilipino a mangsarangit iti nailian a panangidadanes ken gangannaet nga imperyalista a panagari.

Inpaganetget ti FFPS ti dagus a suporta kadagiti makidangdangdang nga umili iti intero a lubong a suportaran ti amin a porma ti rebolusyon iti Pilipinas, ken nangruna ti armado a pannakidangdang. Nangangay dagiti dadduma a grupo iti rali nga apagdarikmat, porum, panagiwaras ti polyeto ken kampanya nga impormasyon ken panangibaskag ti balatengga, panangipaskil ti poster, ken dagiti taripnong tapno ipasaknap ti tignay para iti nailian a panangwaya-wayaya iti Pilipinas.

Ti panagtignay ti FFPS idi Agosto 26 ket nairana iti pananglagip iti Sigaw ng Pugad Lawin, a nangipasimudaag iti panangrugi ti Rebolusyon a Pilipino laban iti panangsakup dagiti Espanya iti pagilian idi 1896.

Internasyunal nga Aldaw dagiti Desaparesido, nalagip

SANGSANGKAMAYSA A LINAGIP IDI Agosto 30 dagiti kakabagian ken gagayyem dagiti biktima ti pwersado a panagpukaw iti Internasyunal nga Aldaw dagiti Desaparesido. Inrupir da ti insigida a panangiparang ken panangipaay ti hustisia kadagiti ay-ayatenda iti biag ken gagayyem a dinukot ken pinukaw dagiti ahente ti estado.

Idia Manila, nagpiket dagiti grupo ti karbengan tao iti panagidaulo ti grupo a Desaparecidos iti Court of Appeals tapno suportaran ti petisyon dagiti kabagian da Dexter Capuyan ken Gene Roz Jamil "Bazoo" de Jesus a nangipila iti Petition for Writ of Habeas Corpus iti nasao a korte, idi pay Hulyo 5.

Iti rekord ti Karapatan, nasurok a 1,000 nga indibidwal ti pwersado a nagpukaw iti uneg ti diktadura a Marcos Sr. bayat nga 821 a biktima ti nairekord iti uneg ti rehimen ni Cory Aquino, 26 iti panawen ti rehimen nga Estrada, 206 iti uneg ti rehimen nga Arroyo, siyam iti rehimen ni Aquino II., 20 iti panawen ni Rodrigo Duterte ken sangapulo iti umuna a 14 a bulan ti agdama a rehimen ni Marcos Jr.

Kabayatanna, nangitugkel ti kandela dagiti grupo ti karbengan tao iti sangtwaryo ni Fr. Rudy Romano iti Simbaan a Redemptorist idia syudad ti Cebu. Ni Fr. Romano ket dinukot dagiti mapapati nga armado nga ahente ti diktadura ti Marcos idi Hulyo 11, 1985, ken saanen a naiparang manipud idi.

CBA iti Paperland. Nagun-od ti unyon iti Paperland Inc., maysa a pabrika ti papel idia Quezon City, ti umno a CBA idi Agosto 31. Karaman iti nairupir dagiti mangmangged ti mainayon a sueldo, *leave* a mabayadan, *union leave*, tulong iti panagpa-ospital, tulong iti natayan, *signing bonus* ken *Labor Day assistance*. Tapno maragpat daytoy, inaramid dagiti mangmangged dagiti sangsangkamaysa a panagtignay kas iti *ribbon wearing* ken panagpiket.

Panagpiket dagiti mangmangged idia Mandaue. Nagpiket iti sango ti Cebu Easy General Services Corporation, maysa a *manpower agency*, sadiay Mandaue City dagiti mangmangged idi Agosto 22 tapno irupir ti karbengan da iti trabaho. Arbitrario nga inikkat isuda ti Liwayway Marketing Corporation (LMC), agar-aramid iti Oishi Snack Products, gapu iti pannakayakar ti operasyon daytoy idia Liloan, Cebu.

Pondo iti karbengan, saan a kinarangas. Nagpiket dagiti grupo ti mangmangged idi Agosto 24 iti sango ti Kongreso iti panawen ti panagdenggeg para iti badyet iti 2024 tapno irupir nga ilatangan ti estado ti pondo para iti nayon a sweldo, trabaho ken karbengan dagiti umili a Pilipino. Panawagan da a kissayan ti dakkal a badyet ti pulis, militar, NTF-Elcac, ken *confidential funds* da Marcos ken Duterte.

Protesta kadagiti panag-miting ti APEC idia US. Binulabog ti protesta ti taripnong ti Asia Pacific Economic Cooperation (APEC) idia Seattle, US idi Agosto 20, kagiddan ti naaramid a porum maipanggep iti kasasaad ti kababaihan ken ekonomya iti lubong. Maysa a naisina a protesta ti insayangkat dagiti Bayan chapters iti US ken Pacific Northwest People Over Profit Coalition idi Agosto 16 a kagiddan ti maisaysayangkat nga APEC Energy Ministers Meeting iti parehas a syudad.

Panangibelleng ti Japan kadagiti basura a nukleyar, nasupyat. Nagprotesta iti sango ti embahada ti Japan dagiti mangngalap ken salaknib ti aglawlaw tapno tubngaren ti gobyerno ti Japan iti panangibelleng da iti Pacific Ocean ti nasurok maysa a milyon a tonelada a kontaminado a danum a nausar a mangpalamis iti planta a nukleyar ti Fukushima.

Nasurok sangapulo a tawen a panagdidigra ti MBLT-4 idiy Palawan

Iti las-ud ti 11 a tawen ken siyam a bulan, nagisaknap ti teror ti Marine Battalion Landing Team (MBLT)-4 iti umili ti Palawan. Napadayawan daytoy a yunit gapu iti maipagarup ken ti kangrunaan nga akem na kano iti "pananggibus" iti New People's Army (NPA) iti prubinsya ken panangpatalinaed iti "kappia" ditoy. Ti kinapudnona, awan ti inbati ti MBLT-4 iti prubinsya no di ti atiddog a rekord ti panaglabsing iti karbengan ti tao.

Gyera a pananglipit

Ti MBLT-4 ti kangrunaan a mangipatpatungpal iti narungsot ken nasedsed a gyera laban iti umili ken rebolusyonaryo a tignay iti prubinsya. Karaman ti yunit iti adu a tipo ti panaglabsing iti karbengan ti tao kas iti panag-hamlet, intimidasyon, pammutbuteng ken panag-harass, blokeyo iti taraon, iligal a panaghalughog, aduan a panagpa-surrender ken dadduma pay. Saan a nakalisi iti kinaranggas da ti katutubo a minorya a Palaw'an, Batak ken Tagbanua.

Maysa kadagiti nalatak a kaso ti panangabusu ti yunit ket ti panangpwersa ti nainsigudan a Palaw'an a ni Merkel Mansuna, nga ag-gayd iti maysa a combat operation sadiay Barangay Aribungos, Brooke's Point idi Hunyo 2020. Ni Mansuna ket 17 tawen pay idi. Sakbay ti nasao nga insidente, pwersado a sinerrek dagiti soldado ti lima a balay iti Sityo Bayog iti nasao a barangay. Kapilitan a timmalaw ti nasurok 10 a pamilya tapno makaliklik iti interorasyon ken pammutbuteng ti militar.

Iti daydi a panawen, kinabil dagiti soldado ti maysa a mannalon iti Barangay Cacawitan iti ili ti Quezon. Iti met Barangay Iraan, Rizal, pilit a pinag-arms ken inkuyog dagiti pasista a tropa iti operasyon a kombat ti maysa a katutubo nga agnagan iti Dipdip nga idi ket 17 anyos pay laeng.

Karaman met ti MBLT-4 iti kaso a panangrames iti maysa a balasitang a katutubo iti Barangay Mainit iti Brooke's Point. Kagiddan daytoy iti napaut a panagkampo dagiti soldado iti komunidad a pinetisyunan

dagiti residente a papanawen.

Malaksid ditoy, laplanan dagiti soldado dagiti residente nga agpu-kan ti kayo wenno agtroso idinto nga isuda ti illegal nga agtostroso iti kabikiran tapno usaren a materyales iti panangitakder iti kampo. Adada met tallo a detatsment ti MBLT-4 a nagserbi a gwardya dagiti operasyon ti minas iti prubinsya. Nalabes a traydor iti nailian a sobe-ranya ti tropa a militar ti MBLT-4 iti pannakipaset kadagiti militar nga ehersisyo kakuyog dagiti tropa nga Amerikano iti Palawan a kas ti Marine Exercise (MAREX) 2022.

Nangleppas ti rebolusyonaryo a tignayan idiy Palawan?

Idi Setyembre 1, mauyong nga indeklara ti rehimen US-Marcos II nga "insurgency-free" wenno awanen ti rebolusyonaryo a tignay idiy Palawan. Nakakatkatawa ti panangbigbig iti MBLT-4 kas kangrunaan a yunit ti Armed Forces of the Philippines a nangleppas kano iti rebolusyonaryo a tignay iti prubinsya.

Segun iti BHB-Palawan, talaga nga ignorante ken kuneng ni Marcos iti panangipagarup a marmek da ti rebolusyon ken ti determinasyon ti umili a labanan ti amin a tipo ti panangidadanes ken pananggundaway. Innayon da, "uray kasano man karigat ken kaulpit ket napunno ti determinasyon ti BHB-Palawan nga iyabante ti gubat ti umili iti isla ken tumulong iti kabaelan na iti panagpapigsa manen ken panagpairteng iti pannakigubat a gerilya iti intero a pagilian."

Ti pudno a motibo ni Marcos Jr. ken dagiti alipures na ket pagpara-

ngan nga agbalballigi ti kontra-rebolusyonaryo nga iskema da tapno agbalin a makaay-ayo ti prubinsya iti panangawis iti gangannaet a panagpuonan ken imperyalista a panaggamrud. Iti agdama, nakaplastar dagiti kontrata ken gangannaet a panagpuonan iti enerhiya, ekoturismo ken panagminas iti Palawan. Malaksid ditoy, iti tengnga ti tensyon iti West Philippine Sea, desperado ti rehimen a mangipakita iti amo na nga imperyalista a US a nakasaganan ti aso-aso a hukbo na nga ibala iti kanyon iti kanito a bumtak ti imperyalista a gubat da ti China.

Siasino ti MBLT-4?

Naipakat ti MBLT-4 idiy Palawan manipud Nobyembre 17, 2011 agingga iti Hulyo 17 ita a tawen nu kaano a naisubli isuda iti Fort Bonifacio, Taguig City tapno agsanay manen. Ti MBLT-4 ket agdama nga iturturayan ni Lieutenant Colonel Glen Lorrito a naidestino ditoy idi Hulyo 2021.

Ti MBLT-4 ket naudi a nagkam-po iti Camp Daypo iti Barangay Abo-Abo, Sofronio Española iti Palawan. Iti panagsangpet ti yunit idiy Palawan idi 2011, umuna a nagoperasyon daytoy kadagiti munisipalidad ti amianan a Palawan ken naiyakar iti abagatan a paset ti prubinsya idi 2017. Iti abagatan, sinaklaw dagiti operasyon a kombat daytoy dagiti ili ti Bataraza, Rizal, Brooke's Point ken Quezon.

Dati a nakapauneg ti MBLT-4 iti pang-operasyon a kontrol ti 3rd Marine Brigade ti Philippine Marine Corps (PMC). Kadwa daytoy ti MBLT-3 iti panag-operasyon iti isla. Naisukat iti MBLT-4 ti MBLT-7 a naisaranget iti panagpulbos iti Marawi, ken dagiti kampanya ti pananglipit idiy Sulu ken Tawi-tawi. Nainayon pay iti Palawan idi Hunyo ti MBLT-9 a naggapu met laeng iti Tawi-tawi.

AB

Sadinno ti napanan ti pondo iti programa a pang-barangay ti NTF-Elcac?

Manipud idi ipatungpal ti National Task Force (NTF)-Elcac ti bogus a Support to Barangay Development Program (SBDP) idi 2021, nangilatang ti gobyerno iti umaw-aweng a ₱28.4 bilyon para ditoy. Kas iti kampanya a "surrender", "balik-baril" ken dadduma pay a programa a kontra-insurhensya, nagbenepisyan dagiti upisyal ti militar ken burukrata para iti korapsyon iti porma ti kikkak manipud kadagiti proyekto ti imprastruktura kadagiti nasulinek a sityo ken barangay.

Iti tallo a tawen, inlastog ti NTF-Elcac ti panangilatang kadagiti proyekto iti 3,187 a barangay. Karaman kano kadagitoy ti kontruksyon dagiti kalsada, eskwelaan, padanum ken sentro para iti salun-at ken programa ti sanitasyon ken reporestasyon.

Panggep kano dagitoy a programa a padur-asen ti biag dagiti umili tapno saanda a pilien ti dana ti armado a panaglabaan. Ti kinapudnong, awan ti uray maysa kadagitoy ti mangsungbat kadagiti ramut ti nasaknap a kinarigat, bisin, panangidaadanes ken pananggundaway.

Nayon pay, ipakpakita dagitoy a proyekto ti NTF-Elcac a lalo nga agbalbalin a militarizado ti panagipaay iti "serbisyo" ken "panagdur-as" ti reaksyunaryo a gobyerno nangruna iti kaaw-awayan.

Nabuntog a proyekto, napaspas a kikkak

Awan ti signipikante a panagba-

liw nga ipaay daytoy, nabuntog pay ti nakabasbassit a proyekto ti SBDP. Awan ti uray maysa nga ulat nga inruar ti NTF-Elcac maipapan iti kasaad dagiti proyekto ti SBDP iti tawen 2023.

Nakaawat ti SBDP ti ₱5.624 bilyon para iti 2022. Iti report mismo ti ahensya idi Agosto 29, 52% laeng iti 1,719 nga inplano daytoy a proyekto ti nakumpleto idi 2022. Kagudua dagitoy ket *farm-to-market road* nga kaaduan ket mangilukat ti dalan para kadagiti plantasyon, minasan, ekoturismo ken dadduma pay a dakkak a negosyo.

Idi 2021, 1% wenna 26 laeng kadagiti 2,318 a proyekto ti SBDP ti nakumpleto, basar iti report iti senado idi Nobyembre 2021. Didiay a panawen, nasurok a 900 ti adda iti tukad pre-procurement stage (saan pay a nagatang dagiti materyales), 700 ti adda iti tukad ti panagatang

bayat nga 560 ti adda iti tukad ti implementasyon. Iti agdama, inreport ti NTF-Elcac nga addan iti 87% kadagiti proyekto ti nakumpleto kalpasan ti nasurok a dua a tawen.

Ti panangipatakder kadagiti "imprastruktura" ti maysa kadagiti kasaknapan a "proyekto" a pagtaudan ti kikkak dagiti burukrata ti gobyerno. Narugian ti SBDP tapno agserbi a pagbagasan dagiti heneral tapno siguraduen ti kinapudno da iti agar-ari a bunggoy.

Iti naglabas a tallo a tawen, kangrunaan a nagganab dagiti upisyal militar ken dagiti kasosyo da a kontratista iti rehiyon ti Davao. Naited iti rehiyon ti kadakkelan a pondo a ₱5.22 bilyon, sumaruno ti Caraga (₱4.53 bilyon), Bicol (₱3.82 bilyon) ken Northern Mindanao (₱3.21 bilyon). Kadagiti prubinsya ken syudad, kadakkelan a pondo ti inawat ti Bukidnon ₱1.77 bilyon, sumaruno ti Davao de Oro (₱1.75 bilyon), Davao City (₱1.66 bilyon), Agusan del Sur (₱1.38 bilyon), Sorsogon (₱1.3 bilyon), ken Iloilo (₱1.19 bilyon).

SBDP iti Tanap ti Cagayan

Kadagiti rehiyon, maikatlo a kabassitan ti inawat ti Cagayan Valley. Dumanon laeng iti ₱560.3 milyon ti inlatang a pondo ti SBDP para iti 5th ID iti panawen ti 2021-2023. Ti kadakkelan a bingay ket napan iti prubinsya ti Cagayan—₱304.3 milyon para iti 41 a barangay. Nangrugi laeng ti panagpondo iti Isabela, Quirino ken Nueva Vizcaya idi 2022.

Iti 105 a barangay iti rehiyon a karaman iti programa, 20 laeng a barangay ti addaanen ti umad-adang a proyekto. Maysa ditoy ti kanginaan a *solar dryer* (pagbilagan ti irik) ken *farm shed* iti Barangay Anurturu iti munisipalidad ti Rizal,

Suruten iti panid 5

Cagayan ken kadagiti barangay ti Apayao ken Villa Reyno iti munisipalidad ti Piat. Kabayatanna, awan ti baro, nu di ket agpapada a rehabilitasyon ken *upgrading* ti kadakkelan iti makunkuna a proyekto a *farm-to-market road* iti kaaw-awayan. Karaman ditoy ti saan pay a malmalpas a ₱15 milyon a kalsada iti Barangay Mina-nga, Rizal a naluktan idi pay Abril 2021.

Ilaslastog ti AFP a dagiti barangay a kabilang iti SBDP ket "nalinis" babaen ti Retooled Community Support Program (RCSP). Ngem iti 41 a naiyendorso a barangay iti Cagayan, 37 laeng ti sinaklaw dagiti RCSP. Kayat na a sawen, arbitraryo, kinaulbod ken kawaw ti panangpili kadagiti inikkan daytoy ti pondo. Napaburan dagiti munisipalidad nga iggem dagiti despotiko nga apo't daga ken napeklan a kontra-rebolusyonaryo a buruk-rata ken dinastiya (Piat, Santo Niño, Tuao, Rizal) ken dagiti asideg iti kampo ti militar ken pulis (Barangay Bangag iti Lallo, Barangay Casambalangan iti Santa Ana, Barangay Virginia ken Balanni iti Santo Niño, ken Barangay Santo Domingo iti Piat). Naala met ti upisyal ti RTF-Elcac ti gunguna na iti kinatulnog ken aso-aso ti 5th ID idi naikkan ti ₱26.4 milyon ti balwarte na, ti munisipyo ti Tuao iti Cagayan.

Iti gakat ti nailian a badyet para iti 2024, mangilatlatang ti rehimen US-Marcos ti ₱10.34 bilyon para iti NTF-Elcac. Karaman ditoy ti ₱8.64 bilyon para iti SBDP a mailatang kano kadagiti saan a nainaganan a 864 a barangay. Kinwestiyon dagiti progresibo a grupo ken agpanpanday-linteg iti bloke a Makabayan ti anomalya a badyet ti NTF-Elcac. Intandudo da met ti panagkwenta iti pondo ti NTF-Elcac tapno biruken nu sadino ti pakabusbusosan ti binilbilyon a pondo ti umili. AB

Anomalya iti eleksyon 2022, mapapaimbestigaran

Nangipila ti maysa resolusyon dagiti makabayan a kongresista idi Agosto 31 tapno iduron ti Kongreso nga imbestigaran dagiti anomalya iti kondukta a makailawlawag nu kasano a naiyaramid ti nasaknap nga elektroniko a panagkusit a nangipatugaw iti pares a Marcos-Duterte. Supsupyaten dagitoy nga anomalya ti ibagbaga ti Commission on Elections (Comelec) nga awan ti panagkusit iti napalabas nga eleksyon.

Adda iti sentro daytoy nga anomalya dagiti *election returns* (ER) wenna listaan dagiti botos a simrek iti *transparency server* (*computer*) ti Comelec iti nagbaetan ti alas syete ken alas otso ti rabii idi Mayo 9, 2022. Iti uneg laeng daytoy nga oras, nangabak ti botos ti agpares a Marcos-Duterte ken nagbalinen a sigurado ti panangabak da. Daytoy nga iregularidad ket umuna a kinuwestyon ti grupo nga indauluan ti dati a sekretaryo ti Department of Information and Communication Technology, ni Eliseo Rio.

Agarup makatawen kalpasan ti eleksyon, natakuan a dagitoy a botos ket nagna amin iti maymaysa nga *internet protocol* (IP) address a 192.168.0.2. Segun iti panagadal ti grupo ni Rio, 98.8% kadagiti botos manipud iti Metro Manila, 95.5% manipud iti Cavite, 81% manipud iti Batangas ken sumagmamano a dadduma pay a prubinsya ti nagna iti daytoy a maymaysa nga IP address. Dagitoy a botos ket manipud iti 20,300 *vote-counting machines* (VCM). Daytoy nga impormasyon ket naala kadagiti direkta a *raw file* wenna datos nga inpubliko ti Comelec idi Pebrero. Segun ken ni Rio, imposible ken illegal a maaddaan ti IP address ti nakaad-adu a VCM. Maiyannurot iti inplastar a proseso ti Smartmatic, adda eksklusibo nga IP address ti tunggal maysa a VCM. Awan met iti napagnumuan a proseso ti panangikabil kadagiti ER iti maymaysa a makina sakbay nga awaten daytoy ti transparency server ti Comelec.

Kumbinsido ni Rio a nagtaud iti nalimed a makina dagiti ER a naglabas iti IP address a 192.168.0.2. Daytoy a makina ket kontrolado ti Comelec iti pannakikumplot ti Smartmatic ken pinakapossible a nakapwesto iti asideg ti transparency server, segun ken ni Rio.

Nayon nga anomalya ti nadlaw a nasapsapa ti oras a naawat ti transparency server ti sumagmamano nga ER ngem ti oras nga inruar daytoy ti VCM kadagiti presinto.

Panaglablabes ken anomalya ni Sara Duterte, natubngar

NADUMA-DUMA NGA USAPIN ti panaglablabes ken anomalya ti nawarwar ti Commission on Audit (COA) a nangkwestyon iti irregular a transaksyon ti upisina ni Sara Duterte idi 2022.

Kangrunaan ditoy ti panangbusbos na ti ₱125 milyon pondo a kas *confidential funds* idinto nga awan ti nailatang a pondo para ditoy iti naipasa a badyet idi 2022. Natakuan a naibus daytoy a pondo iti las-ud laeng ti 19 nga aldaw. Iti deliberasyon iti Kongreso para iti nailian a badyet iti 2024, kiniddaw dagiti makabayan a kongresista a sukisuken ti COA daytoy ken kiddawen ken ni Duterte ti detalyado a report nu sadino a naala ken nu kasano a nagastos daytoy. Kinastigo met ti Senado ti saan nga awtorisado ken saan a nalawag nga ilegal a panangiyalis ti pondo iti opisina ti bise presidente.

Nabukitkit pay ti nasao a report ti panang-employo ni Duterte iti kadakel batalyon wenna 433 indibidwal kas *security personnel*. Daytoy ket bukuklen ti 63% ti istap na. Nayon pay ti panangbusbos na iti ₱668,000 iti panagkamakam nga itransporma ti mano kadagiti opisina ken pasdek a nagserbi a hedkwarter para iti kampanya na a nagturong kadagiti "satellite office" ti bise presidente.

3 kababaihan, minasaker ti 2nd IB idiay Masbate

Awan sarday ti pasista a terorismo ti AFP idiay Masbate kalpasan a patayen da ti tallo a sibilyan ken ginandat da a patayen ti tallo pay idi Agosto. Dumanonen iti 18 ti biktima ti pulitikal a pampapatay iti prubinsya iti sidong ti rehimen Marcos Jr.

Ipalpalgak dagiti soldado a dagiti biktima ket kameng ti BHB a napapatay iti engkwentro.

Idi Agosto 19, ginagara a pinatay dagiti soldado iti 96th IB ken dagiti pulis ti Masbate ti tallo a babbai iti Barangay Jagnaan sadiay San Jacinto, isla ti Ticao. Dagiti biktima ket da Jelyn Guis Dejomo, 56, Sheryl Salazar Dejomo, 29, ken Divina Lubiano Ajitan, 60. Pinapatay dagiti pasista a soldado isuda kalpasan ti maysa nga armado a rinnupak ti BHB ken militar iti nasao met laeng a lugar.

Nabayagen a kamkamatan dagiti militar ken pulis dagiti tallo a sibilyan a biktima nga inakusaran da nga addaan koneksyon iti rebolusyonaryo a tignay. Datin a nakasagrap ti pananglipit ti tallo ken ti maysa ket datin a tiniliw ti pulis gapu iti parparbo a kaso.

Ti masaker ket krimen iti gubat ken nakaro a panaglabsing iti internasyunal a makatao a linteg dagiti pwersa ti estado. Iruprupir dagiti grupo iti karbengan tao a rumbeng a respetuen dagiti sibilyan kadagiti lugar nga adda agraraira nga armada a risiris.

Kabayatanna, ginandat a papatayen dagiti pwersa ti 2nd IB ti tal-

lo nga indibidwal iti maysa a balay idiay Sityo Milagro, Barangay Guindawhan, Pio V. Corpus, Masbate idi Agosto 30. Umuna a naipadamag a natay dagiti biktima iti awan sarday a panagpapatok dagiti soldado ngem idi agangay, nakumpirma a nakalibas da manipud iti brutal a krimen dagiti berdugo. Saan da pay a napnek, sinerrek dagiti berdugo ti nadakamat a balay ken tinakawan da ti bagas dagitoy.

Panagpatay iti hors de combat. Dinukot ken pinatay dagiti pwersa ti estado ti dua a mannakigubat nga awan iti saad a lumaban a da Jenny Fariolan (Ka Hope) ken John Eric Talibo (Ka Blue) idi Hulyo 29. Inpalgak ti 61st IB a napapatay dagiti dua iti maysa a rinnupak idiay Barangay Tagsing, Leon, Iloilo. Awan ti engkwentro a napasamak ken saan nga armado dagiti dua idi natiliw ken napapatay isuda.

Panagdukot. Dinukot dagiti mapapati a pwersa ti estado da Jhed Tamano, 22, ken Jonila Castro, 21, idi Setyembre 2 ti rabii. Segun kadagiti nakasaksi, pilit nga inluganda dagitoy iti maysa a grey a lugan iti sango ti Orion Water District sadiay Barangay Lati, Orion, Bataan. Ni Tamano ti coordina-

tor ti Community and Church Program for Manila Bay ti Ecumenical Bishops Forum bayat a ni Castro ket maysa a volunteer para iti AKAP KA Manila Bay. Agpada da a nagturpos iti Bulacan State University.

Panag-aresto. Dinukot ken inbalud dagiti pulis idi Agosto 24 idiay San Juan Batangas ti organisador ti mannalon a ni Ernesto Baez Jr. ken dua pay a kakadua na a da Jose Escobio, ken Junald Jabonero. Tiniliw isuda dagiti pulis bayat nga agbibyahe da iti Barangay Buhay na Sapa ken pinaruar da a naalaan iti paltog, bala ken magasin ken eksplosibo. Nawayawayaan da Escobio ken Jabonero idi Setyembre 3 kalpasan a nangipaulog ti resolusyon ti persekusyon a masapul nga ipauneg iti preliminary investigation dagitoy. Kabayatanna, ni Baez Jr. ket agkasapulan ti piyansa tapno mawayawayaan iti kaso nga illegal possession of firearms.

Idi Agosto 4, arbitraryo nga inarestar dagiti soldado ti mannalon a ni Alex Betito ti Sityo Malapat, Barangay Baay sa Labo, Camarines Norte. Sumagmamano nga oras isuna nga inbalud ken tinortyur dagiti soldado. Sakbay daytoy, naipadamag met nga inbalud ken binisin pay dagiti soldado ti 10 a dadduma pay a mannalon iti nasao met laeng a lugar.

Pananglipit. Indarum dagiti pulis ti Quezon City iti kaso a panaglabsing iti Clean Air Act ni Max Santiago ti Bagong Alyansang Makabayan (Bayan) ken tallo pay nga istap ti grupo. Naglabsing da kano iti nadakamat a linteg kalpasan a pinuoran da ti effigy nga inaramid da iti maysa a protesta idi maikadua nga State of the Nation Address (SONA) ni Marcos Jr.

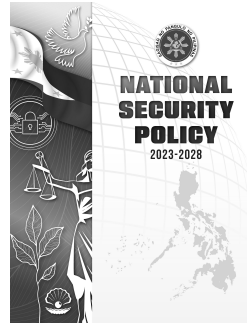
Naidarum met iti kaso a panaglabsing iti Public Assembly Act of 1985 ti 14 nga aktibista manipud Southern Tagalog a nakipaset iti protesta kontra iti SONA. AB

26

akawnt iti bangko a tagikua
ti **Rural Missionaries of the
Philippines (RMP)** ken
RMP-Northern Mindanao

ti arbitrario nga inserra ti estado gapu iti
parparbo a kaso a "terrorist financing."

21

iti departamento
ti estado

ti naipaisidong iti
NTF-Elcac babaen iti
National Security
Policy .

₱1.5 M

a balor ti "nalaka" a pabalay ti ididiaya ti
estado kadagiti awanan ti bukod a balay kas
kadagiti mangmangged a makapaspastrek
laeng ti minimum a sueldo.

159,000

kurang a klasrum

189,324

kasapulan a tarimaanen

328%

ti dimmakkelan ti badyet ti
sumagmamano a proyekto
nga imprastruktura

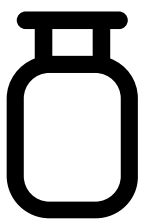
gapu iti doble ken triple nga alokasyon daytoy
iti nadumaduma a departamento ken ahensya.

21,727

saanen a mausar

Ngem ti sungbat ni Sara Duterte:
**Ikkaten dagiti arkus kadagiti
klasrum.**

₱73.15

ti ngimmatoan ti 11-
kilo a tangke ti **LPG**
iti **Setyembre**,

nayon iti ₱50.05 a
ngimmatoan
daytoy idi Agosto.

41.16%

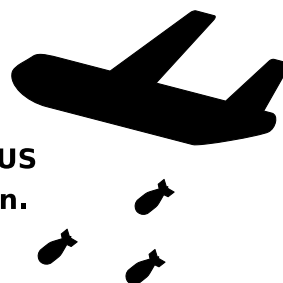
laeng ti nakaturpos
iti kolehiyo idi 2022

gapu iti kinarigat dagiti
estudyante a saan a
makagiddan idi pandemya.
Killo a rason daytoy tapno
punasen ti ₱51.12 bilyon a
badyet para iti libre a
tuition fee iti 2024

\$212 bilyon

bilyon ti ngimmatoan ti pastrek ti 25 a
kangrunaan a kumpanya iti depensa ti **US**
ken **Europe** iti umuna a kagudua ti tawen.

Daytoy ket iti sango ti aduan a panangdispatsar
kadagiti daan nga armas iti Ukraine ken
panangilako kadagiti baro kadagiti kaalyado daytoy.

Tiempo muerto iti tengnga ti implasyon ken panagbalbaliw iti klima

Tinawen, agsagsagaba dagiti mangmangged-talon iti kaunasan ti *tiempo muerto*, "natay a panawen," iti Kastila, a mangitudtudo kadagiti bulan iti baet ti siklo ti panagmula ti unas. Masansan nga agbayag daytoy manipud Hunyo agingga Setyembre nu sadino nga awan trabaho kadagiti "kampo." Idiay Negros, naawagan daytoy a "tigkiwiri" wenno panawen ti panagrigrat ti nasurok a 300,000 mangmangged-talon ken dagiti pamilya da. Ita a tawen, napalalo ti panagrigrat da iti tengnga ti tumukno iti langit a presyo dagiti magatgatang, dagiti kalamidad a duron ti panagbalbaliw ti klima ken nakaro a militarisasyon.

Maysa ditoy ti pamilya ti agtawen 35 a ni Derek, addaan asawa ken tallo a babassit nga anak. Makapaspastrek isuna ken ti asawa na ti ₱400 iti panagtrabaho iti walo nga oras iti maysa nga aldaw iti nadumaduma a talon. Iti laksid ti sibubukel nga aldaw a panagbinnat ti takyag, agkurkurang la unay ti pastrek da para iti bagas, masida, gatas ken dadduma pay a kasapulan dagiti annak da. Tapno makasuporta, "agsaydsaydlayn" da nga agassawa iti panagkopra. Kas iti dadduma pay a mangmangged-talon, nailumlom da iti utang iti panggep a makasuporta kadagiti kangrunaan a kasapulan ti pamilya da.

"Nakarkaro ita a tawen, aglalo ta nanginngina dagiti magatgatang," segun kenni Derek. "Imbes a mamitlo a daras a mangan, mamindua laengen nu dadduma." Kakaruan nga apektado ditoy ti panagdakkel dagiti ubbing. Iti datos ti estado, 40% dagiti ubbing nga agtawen ti lima agpababa idiay Negros Oriental ket "stunted" wenno natiltil. Ti pannakatiltil ket sarming ti nakaro a malnutrisyon.

Awan ti panagbaliw iti panagrigrat, segun met kenni Manang Mali. Nu adda man trabaho, dumanon laeng iti ₱150 ti inaldaw a pastrek na. "Ti pastrek mi ket kasdiay latta ngem ti gastos ket ngumato a ngumato. Awan ti maaramid mi nu saan nga umutang nga umutang." Mas masansan, pagbayad ti utang ti nakabasbassit a pastrek da.

Saan a nakaskasdaaw, aglalo ta maysa ti Negros nga addaan ti katugatan nga implasyon iti intero a

pagilian. Idi Agosto, nangilista ti Negros Occidental ti 6.1% ken ti Negros Oriental ti 4.1% tantos iti implasyon. Tuloy-tuloy ti panagngato ti presyo dagiti taraon ken inumen.

Saan la ngaruden a makasuporta, dagiti talon ket binayo pay ti awansarday a panagtudtudo gapu iti agsasaruno a bagyo ken nepnep.

Maisupadi iti maibagbaga a pangta ti El Niño wenno tikag, naldaw ni Derek a "nakarkaro pay ketdi ti kankanayon a panagtudo a nakapektar iti mula a mais ken nadeppesen gapu iti agsasaruno a bagyo." Idi tapos ti Hulyo, ti isla ket sinaplit ti bagyo nga Egay a nangdidigra iti ₱46.7 milyon a balor ti mulmula, pagkalapan ken taraken nga ayup idiay Negros Occidental pay laeng. Iti tapos met ti Agosto, dimmalapus ti bagyo a Goring a nangitunda ti ₱125.59 milyon a dadael iti probinsya.

Nu ar-arigen, intero a tawen a makapaspasar ti bisin dagiti mangmangged-talon idiay Negros gapu iti maa-awat da a mala-adipen a sueldo. Segun iti National Federation of Sugar Workers, masansan nga adda iti ₱1,500 kada lawas wenno ₱300 kada aldaw ti maipasasueldo kadagiti mangmangged-talon. Nababbaba daytoy ngem iti inaldaw a minimum a naikeddeng iti linteg ken nakaad-adao iti makabiag a sueldo. Nababbaba pay ti masueldo iti uneg ti sistema a pakyaw nu sadino a ₱4,000-₱5,000

laeng ti ibayad dagiti asendero iti 4-8 katao (₱625 tunggal maysa) para iti trabaho a dumanon iti 5-6 aldaw.

Kadagiti naglabas a tawen, aktibo nga iruprupir dagiti mangmangged-talon iti isla ti panangipaay ti estado ti tulong iti pinansya iti panawen ti *tiempo muerto*, pati metten iti panawen dagiti kalamidad. Kagiddan daytoy, ilablaban da ti ₱150 kada aldaw a panagngato ti sueldo ken 50% panagngato iti bayad iti sistema a pakyaw. Suportado da ti panawagan para iti ₱750 *across the board* a panagngato ti sueldo iti nailian a saklaw.

Segun kadagiti mannalon, ti laeng panangwaswas kadagiti asyenda ken panaggibus iti panagakup ti manmano nga apo't daga ti minilyon a pastrek manipud iti ling-et dagiti mangmangged-talon ti manggibus iti tinawen a tiempo muerto. Babaen iti panangiwaras ti daga kadagiti agsuksukay ditoy ken panangted-dalan iti produksyon ti taraon, a masigurado ti seguridad iti taraon ti ginagasgut a ribo a pamilya.

"Kankanayon nga agbalin a panawen ti panagbisin ken pannakatay para iti mangmangged iti unas ti tiempo muerto nu saan a masungbatan ti pundamental a problema iti kinnaan ti daga ti pagilian," kunada. **AB**